

WORK IN PROGRESS - 2025

Krav kopplade till svenskt medborgarskap

Resolutionsmottagare

Justitiedepartementet

Justitiekommittén

Migrationsverket

Utrikesdepartementet

Problemformulering

Enligt medborgarskapslagen förvärvar ett barn svenskt medborgarskap vid födseln om minst en förälder är svensk medborgare. Dock kan en svensk medborgare enligt 14 §¹ förlora sitt medborgarskap vid 22 års ålder om personen:

1. Är född utomlands,
2. Aldrig haft hemvist i Sverige, och
3. Inte vistats i Sverige under förhållanden som tyder på samhörighet med landet.

Syftet med regeln är att förhindra att svenskt medborgarskap går i arv i generationer utan faktisk anknytning till Sverige.

För att undvika att förlora sitt svenska medborgarskap måste man ansöka om att få behålla det – tidigast efter 18-årsdagen, men senast före 22-årsdagen. Enligt Migrationsverket behövs inte en sådan ansökan göras om den enskilde "under någon tid har bott i Sverige eller om man regelbundet har besökt Sverige".²

Många av de berörda ungdomarna är dock inte medvetna om kravet på att ansöka om att behålla medborgarskapet före 22 års ålder, vilket kan leda till att de ovetande förlorar sitt medborgarskap. Om medborgarskapet förloras krävs en komplicerad ansökningsprocess för att återfå det, bland annat permanent uppehållstillstånd i Sverige i fem år, vilket är svårt att uppfylla för unga som bott utomlands hela livet.

¹ Sveriges riksdag, [2001], *Lag (2001:82) om svenskt medborgarskap*, Tillgänglig via: https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/lag-200182-om-svenskt-medborgarskap_sfs-2001-82.

² Migrationsverket, [2022], *Förlora eller behålla svenskt medborgarskap*, Tillgänglig via: <https://www.migrationsverket.se/Privatpersoner/Bli-svensk-medborgare/Forlora-eller-aterfa-medborgarskap/Forlora-eller-behalla-svenskt-medborgarskap.html>.

Den 2 juli 2024 meddelade dåvarande migrationsminister Maria Malmer Stenergard att regeringen beslutat att informera utlandsfödda inför 22-årsdagen för att de ska kunna tillvarata sina medborgerliga rättigheter.³

Förslag på skärpta krav för svenskt medborgarskap

I den statliga utredningen *Skärpta krav för svenskt medborgarskap*⁴ (SOU 2025:1) föreslås att tidsfristen för att ansöka om att få behålla svenskt medborgarskap tas bort. Det innebär att en person ska kunna ansöka om att behålla sitt medborgarskap även efter att ha fyllt 22 år. Syftet bakom förändringen är att bestämmelserna om förlust av svenskt medborgarskap ska vara förenliga med unionsrätten, där unionsmedborgarskapet har ett starkt skydd och inte får återkallas automatiskt utan en proportionalitetsbedömning.

Svenskar i Världen kommer i sitt remissvar påpeka att det är otydligt i 14 § om den föreslagna lydelsen egentligen syftar på en möjlighet att återfå medborgarskapet snarare än att behålla det.

Längre hemvisttid

I utredningen föreslås även skärpta krav för förvärv av svenskt medborgarskap, bland annat längre hemvisttid. I dag kan personer som är gifta eller sambor med en svensk medborgare få svenskt medborgarskap efter en hemvisttid på fyra år i Sverige. Utredningens förslag innebär att dessa personer i stället måste ha en hemvisttid på sju år i Sverige innan de kan ansöka.

Förlängd hemvisttid för medborgarskap

- För makar/sambor till svenska medborgare: från 4 till 7 år.
- För övriga: från 5 till 8 år.

Utöver detta föreslås även följande krav:

- Äktenskapet eller samboförhållandet måste ha varat i minst fem år.
- Den svenska partnern ska ha varit svensk medborgare i minst fem år.
- Paret måste fortsatt bo tillsammans vid tidpunkten för ansökan.

Den förlängda hemvisttiden syftar till att säkerställa att den som ansöker har ökad kunskap om det svenska samhället. Det ska också ge myndigheterna ökad möjlighet att identifiera individer som bedriver säkerhetshotande verksamhet.

³ Svenskar i Världen, [2024], *Breaking News: Påminnelse om att behålla medborgarskap ska gå ut innan 22-årsdagen*, Tillgänglig via: <https://www.sviv.se/blog/2024/07/breaking-news-paminnelse-om-att-behalla-medborgarskap-ska-ga-ut-innan-22-arsdagen/>

⁴ <https://www.regeringen.se/contentassets/98678c2a40d64ccd9f16e6017923bbce/sou-20251-skarpta-krav-for-svenskt-medborgarskap.pdf>

Krav på egenförsörjning

Utredningen föreslår att det ska införas ett formellt försörjningskrav för att beviljas svenskt medborgarskap. Förslaget innebär att den sökande ska ha inkomst av lön eller näringsverksamhet och får inte heller de senaste tre åren före ansökan ha mottagit försörjningsstöd under en period som sammanlagt överstiger sex månader. Inkomsten ska minst motsvara existensminimum – 6 186 kronor/månad (2025 års nivå) plus boendekostnader.

Regeringen har skickat ett alternativt förslag på remiss med en högre nivå på försörjningskravet, motsvarande en bruttolön på drygt 20 000 kronor/månad. Det högre kravet motiveras utifrån att reglerna för medborgarskap bör utformas så att de ger incitament för individen att förbättra sina möjligheter att aktivt delta i samhället. En central aspekt av detta är att etablera sig på arbetsmarknaden.⁵

Lösningförslag

Svenskar i Världen välkomnar förslaget i utredningen Skärpta krav för svenskt medborgarskap (SOU 2025:1) att slopa tidsfristen för att ansöka om att få behålla sitt svenska medborgarskap. Kravet på att ansöka om att behålla sitt medborgarskap skapar osäkerhet, särskilt för unga som växer upp utomlands utan full kunskap om de svenska reglerna.

Svenskar i Världens grundinställning i frågan är att svenska barn födda utomlands inte ska behöva ansöka om att behålla det svenska medborgarskapet, utan att det ska vara livslångt precis som det är för svenska barn födda i Sverige – såvida det inte avsågs frivilligt. Dagens krav på ansökan upplevs därmed som orimlig.

Vidare vill Svenskar i Världen uppmärksamma att de föreslagna skärpningarna av medborgarskapsvillkor riskerar att slå särskilt hårt mot utlandssvenska familjer som återvänder till Sverige med en utländsk partner. Den föreslagna höjningen av hemvistkravet från fyra till sju år för makar eller sambor till svenska medborgare, i kombination med försörjningskravet, försvårar etablering och integration. Det riskerar att avskräcka återvändande svenska medborgare från att återbosätta sig i Sverige, särskilt om deras partner har svårt att snabbt uppnå den föreslagna försörjningsnivån eller omfattas av en lång etableringsprocess.

⁵ <https://www.regeringen.se/contentassets/243803aafbb14249ad22ec93ab5d1d80/promemoria-med-kompletterande-forslag-till-sou-2025.1--sjalvforsorjning-som-krav-for-svenskt-medborgarskap.pdf>

Svenskar i Världen föreslår därför:

- Att svenskt medborgarskap som förvärvats vid födseln ska gälla livet ut, utan krav på aktiv ansökan om att behålla det.
- Att särskild hänsyn tas till återvändande svenskar och deras familjer vid utformningen av hemvist- och försörjningskrav, exempelvis genom undantag eller än mer förkortade kvalificeringstider för medföljande partner.
- Att konsekvensanalyser görs av hur skärpta krav påverkar utlandssvenskars möjlighet att återvända och bosätta sig i Sverige tillsammans med sin familj.

Sammantaget bör regelverket för medborgarskap utformas så att det ska vara enkelt att vara svensk – även på distans. Och det ska gå att återvända hem, utan att mötas av onödiga hinder – varken för en själv eller för ens familj.